

ૐ
શ્રી પરમહંસાળુ દેવાય નમઃ

શિબિર-૮

Model Answer Paper

Marks : 100

Paper તપાસતી વખતે Model Answer Paperમાં આપવામાં આવેલા pointsને વફાદાર રહેવું. જુદાં જુદાં options આપવામાં આવ્યા છે જેથી તપાસવામાં સરળતા રહે. તેમાંથી કોઈ પણ option લખ્યો હોય, તેનો ભાવ આવી જતો હોય તો marks આપવા.

સમ્યક્ પરાક્રમ

Marks 25

- (I) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરમાં બે શબ્દ લખવાના છે. પહેલો શબ્દ a) આડો અને બીજો શબ્દ b) ઊભો લખવાનો છે. (Write two words as the answer to each question. The first word a) is to be written horizontally and the second b) vertically) Marks : 8
દરેક સાચા જવાબ માટે 1 marks આપવા.

- (૧) a) અનુમોદન b) અનુકરણ
(૨) a) શુભ b) અશુભ
(૩) a) હનુમાન b) સુદામા
(૪) a) અતિક્રમ b) અતિચાર

- (II) વિધાન સાચું છે કે ખોટું તે જણાવો. જો ખોટું હોય તો કારણ આપો. Marks : 4
દરેક સાચા જવાબ માટે 2 marks આપવા.
False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark.
True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

- (૧) False. ૮૦% વખત જીવ પોતે / સામેથી નિમિત્તો પાસે જાય છે.
(૨) False. દુઃખરૂપ અને ભયરૂપ લાગે તો અભિપ્રાય અવળો છે. / સુખરૂપ લાગે, સુરક્ષિતતા લાગે તો અભિપ્રાય સવળો થવાની નિશાની છે.

- (III) થોડા શબ્દોમાં જવાબ લખો. (Answer in few words.) Marks : 5
(૧) પ્રિય - 1 mark
પૂજ્ય - 1 mark
(૨) મલિન, સફળ, નિર્મળ
આમાંથી એક લખ્યું હોય તો 1 mark, બે લખ્યા હોય તો 1½ marks અને ત્રણ લખ્યા હોય 2 marks તો આપવો.
(૩) પ્રેમ - 1 mark

- (IV) નીચેના દૃષ્ટાંત સંક્ષેપમાં લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો. (Write the following examples in brief and their parmarth.) Marks : 8
દરેક સાચા જવાબ માટે 4 marks આપવા.

- (૧) દૃષ્ટાંત - સ્ટેશન પર છોકરી બે રૂપિયામાં પાણી વેચતી હતી. મુસાફરે તેને દોઢ રૂપિયામાં આપવા કહ્યું તો છોકરીએ કહ્યું કે તમને તરસ જ લાગી નથી. - 2 marks
પરમાર્થ - જેને સાચી તરસ લાગી હોય તે બહાનાંઓ ન આપે, short cut ન માંગે. તે પોતાના લક્ષ્યની પ્રાપ્તિ માટે કંઈ પણ દાવ પર લગાવવા તૈયાર હોય. / જે અંતરંગ અભ્યાસ માટે બહાનાંઓ કાઢે તેને ખરેખર પ્યાસ જ લાગી નથી. - 2 marks
(૨) દૃષ્ટાંત - દિવસમાં ૩૦ સિગારેટ પીનારને સિગારેટ છોડવાનું કહેવાને બદલે ગુરુજીએ ત્રણ શરત મૂકી - ૧) બેસીને જ પીવાની, ૨) અડધી નહીં છોડવાની, ૩) નવકાર ગણીને પીવાની. તે એવો થાકી ગયો કે તેની સિગારેટ છૂટી ગઈ. - 2 marks
પરમાર્થ - મન ભલે ચાલાક છે, આપણને છેતરે છે. પણ સદ્ગુરુ મન કરતાં પણ ચાલાક છે. તેઓ મનને છેતરે છે. - 2 marks

દાનધર્મ

Marks 25

- (I) ખાલી જગ્યા ભરો. (Fill in the blanks.) Marks : 3
વિત્તદાન, સમયદાન, શબ્દદાન - 1 mark each
- (II) સાચો જવાબ પસંદ કરો. (Choose the correct answer.) Marks : 4
દરેક સાચા જવાબ માટે 2 marks આપવા.
- (૧) (a) સ્વામીવાત્સલ્ય
(૨) (b) પ્રભુને ધરવાનો
- (III) વાક્ય સાચું છે કે ખોટું તે જણાવો. જો ખોટું હોય તો કારણ આપો. (Write true or false. Give reason if false.) Marks : 4
દરેક સાચા જવાબ માટે 2 marks આપવા.
False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark.
True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.
- (૧) False. ચતુર્વિધ ધર્મ એટલે દાન, શીલ, તપ, ભાવ. / ચાર પ્રકારનાં દાન એ ચતુર્વિધ ધર્મનો એક ભાગ છે.
(૨) True.
- (IV) એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (Answer in one sentence.) Marks : 6
દરેક સાચા જવાબ માટે 2 marks આપવા.
- (૧) Save / ભોગવિલાસમાં ન વેડફતાં તેને બચાવો. - 1 mark
Share / બીજા સાથે વહેંચો. - 1 mark
- (૨) જે વસ્તુ ૧૨ મહિનાથી ન વાપરી હોય તેનું દાન કરવું. / ત્યાં સુધી નવી ન ખરીદવી.
- (૩) સ્થિતિકરણ - 1 mark
વાત્સલ્ય - 1 mark
- (V) નીચેના દૃષ્ટાંત સંક્ષેપમાં લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો. (Write the following examples in brief and their paramarth.) Marks : 8
દરેક સાચા જવાબ માટે 4 marks આપવા.
- (૧) દૃષ્ટાંત - પ્રેમચંદ રાયચંદની માતાને સામાયિક પારતાં ઘડિયાળમાં સમય જોવાની તકલીફ પડી, તો બીજાની પણ તકલીફનો વિચાર કરી તેમણે પોતાની માતાના નામે રાજાબાઈ કલોક ટાવર બનાવ્યો, જેનાથી બધાને સમય જાણવામાં સરળતા રહે.
પરમાર્થ - આ રીતે બધાને સાથે લઈને ચાલવાની વૃત્તિ હોવી જોઈએ. કોઈ સુખ મળે તો બધાનો વિચાર આવવો જોઈએ. - 2 marks
- (૨) દૃષ્ટાંત - એક શ્રેષ્ઠીએ સ્વામીવાત્સલ્ય રાખ્યું અને બે જણ ભોજનનો સમય પૂરો થયા પછી આવ્યા તો તેમણે ના પાડી. કેવળી ભગવંતે કહ્યું કે તેમાંથી એક ભાવિ તીર્થંકર અને એક ભાવિ ગણધર હતા. તેથી તેં અંતરાય બાંધ્યા.
પરમાર્થ - સ્વામીવાત્સલ્યનો આવો મહિમા છે કે તેમાં તીર્થંકર, ગણધરના જીવને, જ્ઞાનીપુરુષોને, મહાપુરુષોને આહારદાનનો લાભ મળે છે. / આ બધા મારા પ્રભુના ભક્તો છે તો સ્વામીવાત્સલ્ય દ્વારા હું તેમની ભક્તિ કરું એવો ભાવ હોવો જોઈએ. / સ્વામીવાત્સલ્યના ઉલ્લાસમાં જીવ સ્વયં તીર્થંકરપદ બાંધી શકે છે એવું તેનું માહાત્મ્ય છે. - 2 marks

(I) નીચેનું યોકડું ભરો. (Fill the following table.)

Marks : 10

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 marks આપવા.

- (૧) a) Intelligent Quotient / સમજણ
b) વિનય
- (૨) a) Emotional Quotient / સંવેદના
b) દુઃખ દૂર કરવું
- (૩) a) Spiritual Quotient / સદ્ગુણ
b) શત્રુ / દુશ્મન / વિરોધી
- (૪) a) Adversity Quotient / સમતા
b) ગજસુકુમાર
- (૫) a) Creative Quotient/ સર્જન
b) પ્રસન્નતા / ખુશ રહેવું

(II) વાક્ય સાચું છે કે ખોટું તે જણાવો. જો ખોટું હોય તો કારણ આપો. (Write true or false. Give reason if false.)

Marks : 4

દરેક સાચા જવાબ માટે 2 marks આપવા.

False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark.

True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

- (૧) False. નીચે ઊતરે નહીં એ યથાર્થ પુરુષાર્થ છે.
- (૨) True.

(III) એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (Answer in one sentence.)

Marks : 3

દરેક સાચા જવાબ માટે 1½ marks આપવા.

- (૧) આટલા બધા કાંટાઓ વચ્ચે કેવું સુંદર ગુલાબ છે. / તે કાંટાઓ પર નહીં, ગુલાબ પર focus, ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- (૨) ધર્મ ન હોત તો તેઓ કેટલા વધારે દુઃખી હોત.

(IV) નીચેના દષ્ટાંત સંક્ષેપમાં લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો. (Write the following examples in brief and their parmarth.)

Marks : 8

દરેક સાચા જવાબ માટે 4 marks આપવા.

- (૧) દષ્ટાંત - પત્નીને ઘર નાનું લાગતું હતું. પતિ દિવાળી માટે બન્નેનાં માતા-પિતા, ગલુડિયા, ગાયને ઘરમાં લાવે છે. તેઓ ગયાં પછી ઘર મોટું લાગવા માંડ્યું.
- 2 marks
પરમાર્થ - બધું દષ્ટિકોણ પર આધારિત છે. અનેક દષ્ટિકોણમાંથી કયો દષ્ટિકોણ પસંદ કરવો તે આપણા હાથમાં છે. / કોઈ પણ પરિસ્થિતિનું અર્થઘટન આપણા દષ્ટિકોણ સાથે સંબંધ ધરાવે છે. ધાર્મિકતા એટલે દષ્ટિકોણ પસંદ કરવો અને એ રીતે જગતને જોવું.
- 2 marks
- (૨) દષ્ટાંત - ગુરુશિષ્ય ચાલીને જતા હતા અને ઉપરથી તેમના પર ગરમ રાખ પડી. ઉકળાટ પામેલા શિષ્યને ગુરુએ સમજાવ્યું કે ભગવાનની દયા છે કે માત્ર રાખ પડી. બાકી આપણાં પાપ એવાં છે કે આપણી પર અગ્નિ ફેંકાવી જોઈએ.
- 2 marks
પરમાર્થ - વિકટ પરિસ્થિતિમાં પણ દષ્ટિકોણ બદલવાથી ભાવ સારા રાખી શકાય છે, પવિત્રતા ટકાવી શકાય છે.
- 2 marks

(I) જોડકાં બનાવો. (Match the columns.)

Marks : 5

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 marks આપવા.

- (૧) b) પ્રતિમાસિદ્ધિ ગ્રંથ
(૨) d) આરંભ છતાં દીક્ષા લેનારનો ધરનિર્વાહ
(૩) a) વંદન મહોત્સવ
(૪) e) અસિ-મસિ-કૃષિ શીખવાડ્યાં
(૫) c) રાયપસેણી સૂત્ર

(II) નીચેના દષ્ટાંત સંક્ષેપમાં લખી તેનો પરમાર્થ સમજાવો. (Write the following examples in brief and their parmarth.)

Marks : 20

દરેક સાચા જવાબ માટે 4 marks આપવા.

- (૧) જો દયા જ શુદ્ધ વ્યવહાર છે તો મુનિ વિહાર કરતાં કરતાં નદી ઊતરે ત્યારે તે જીવદયા માનવાની વાત ક્યાં ગઈ? જો વિધિપૂર્વક મુનિ નદી ઊતરે તો હિંસા કહેવાતી નથી, તો પછી વિધિપૂર્વક જિનેશ્વરની પૂજા ગૃહસ્થો કરે તો તે પૂજા પણ મુક્તિનું કારણ બને છે. / નદીના જળમાં ચાલતા મુનિના હૃદયમાં જળના જીવો ઉપર જે દયા છે તે ફોગટ નથી, તેમ પુષ્પાદિ દ્વારા જિનપૂજા કરતા ગૃહસ્થોને પણ પુષ્પાદિ પર જે દયા વર્તે છે તે વૃથા નથી. / મુનિ નદી ઊતરે ત્યારે હિંસા થવા છતાં હિંસા કરવાનાં પરિણામ ન હોવાથી તેઓ જિનાજ્ઞામાં છે, તેવી રીતે શ્રાવકને જિનપૂજા કરતાં હિંસા થાય છે પણ હિંસક પરિણામ ન હોવાથી તે જિનાજ્ઞા વિરુદ્ધ નથી.
- (૨) પૂજામાં હિંસા છે પરંતુ અનુબંધની દૃષ્ટિએ જે અહિંસા જણાય તે હિંસા સ્વીકાર્ય છે. જિનેશ્વરની પૂજા કરીને અથવા અન્ય વડે કરાતી પૂજા જોઈને ભવ્ય જીવો ઉત્તમ ભાવનાથી સંસારસાગરને તરી જાય છે અને સદાને માટે છ કાયના રક્ષક બને છે. સિદ્ધદશા થતાં સર્વ હિંસા મટી જાય છે, તેથી જિનપૂજા કરવા યોગ્ય છે. / જિનપૂજા સ્વરૂપથી સાવધ દેખાય છે, પરંતુ અનુબંધની દૃષ્ટિએ નિરવધ કાર્ય છે. જિનપૂજાથી દર્શનમોહ નાશ - સમકિત - દેશવિરતિ - સર્વવિરતિ - મોક્ષદશા - સંપૂર્ણ અહિંસામાં પરિણમતી હોવાથી, transfer થતી હોવાથી કર્તવ્યરૂપ છે. / અનુબંધ અહિંસા એટલે જ્યાં વિકારોનો વિજય થતો હોય, પરિણતિની નિર્મળતા થતી હોય. જિનપૂજામાં આ પરિણામ આવતું હોવાથી તેમાં હિંસા હોવા છતાં તે કરવા યોગ્ય છે.
- (૩) પ્રતિમાશતક ગ્રંથમાં જણાવ્યું છે કે અઢી દ્વીપમાં સર્વ સ્થાનોથી જીવ સિદ્ધગતિ પામ્યા છે. દેવો દ્વારા સમુદ્રમાં ફેંકાયેલા મુનિઓની કાયાથી જળના જીવોની હિંસા થવા છતાં તેઓ ત્યાંથી સિદ્ધગતિ પામ્યા છે, તેથી સિદ્ધ થાય છે કે સ્વરૂપથી થતી હિંસા સિદ્ધપદમાં બાધક નથી.
- (૪) ૧) હિંસા - સામાયિક, પ્રતિક્રમણ, દાન આદિ ક્રિયાઓમાં પણ અલ્પ હિંસા તો છે જ. કોઈ પણ બાહ્ય ક્રિયા સંપૂર્ણ હિંસા વગરની નથી. - 2 marks
૨) જો પૂજા ન કરવામાં આવે અને સામાયિક આદિ ક્રિયાઓ જ કરવામાં આવે તો ઉપચાર વિનય જીવમાં જાગતો નથી, તેનામાં ભક્તિનો અંશ ખૂટે છે. / ચંચળ પ્રકૃતિવાળા જીવને જિનપૂજા, ભક્તિ વૃત્તિ સ્થિર કરવામાં સહાયરૂપ થાય છે. તેને અશુભ ભાવનો ત્યાગ અને શુભ ભાવની વૃદ્ધિ થાય છે. / જિનપૂજાથી ગુણસ્મરણ, સ્નેહભક્તિ, ઓળખાણ-અહોભાવ-અર્પણતા જાગવાથી વિનયની પ્રાપ્તિ થાય છે. તેથી આત્માનું શ્રેય થાય છે. આ બે કારણોથી જિનપૂજા કરવા યોગ્ય છે. - 2 marks
- (૫) દ્રૌપદીજી મિથ્યાદૃષ્ટિ ન હતાં, કારણ કે તેઓ - જિનેશ્વરનાં દેહ રાગિણી, પરમ ભક્ત હતાં. / સિદ્ધાંતના જાણકાર હતાં. / આર્યબિલ-છછ તપ કરનાર હતાં. / શકસ્તવ - નમુત્યુણં સૂત્રનો પાઠ કરનારાં હતાં. / તિન્નાણં તારયાણં એટલે કે મોક્ષની ભાવના ભાવનાર હતાં. / તેમણે નારદનો વિનય ન કર્યો. - 2 marks
તે માત્ર કુળાચાર ન હતો, કારણ કે પૂજા પછી તેમણે - ઊભાં ઊભાં પ્રભુની સ્તુતિ કરી. / હર્ષોલ્લાસમાં નાટક-નૃત્ય કર્યું. / કાર્ય થયા બાદ તરત સ્થાને ન ગયા. / પુલક કર્યો. / ગયા પછી પણ એ જ ચર્ચા કરી. માત્ર કુળાચાર હોત તો આ બધું ન કર્યું હોત. - 2 marks